

Pieter Aspe
De doos

2015
Uitgeverij XL
Zoetermeer

Hoofdstuk 1

‘Zijn naam is Barend Vossen. Geboren in Brugge op 14 februari 1946. Gepensioneerd. De rest zoek ik straks wel uit.’

Versavel noteerde de gegevens netjes op een kaartje terwijl een collega van de technische recherche foto's nam. Van In keek toe vanuit de deuropening. Zlotkrychbrto had tien minuten geleden vastgesteld dat de oude man die in een onnatuurlijke houding aan de voet van de monumentale houten trap lag, wel degelijk dood was. Op het eerste gezicht leek het een ongeval. Barend Vossen was negenenzestig, hij had waarschijnlijk moeite met lopen want er lag een wandelstok naast hem op het dikke vloerkleed. Oude mensen hadden vaak ook last van evenwichtsstoornissen, waardoor een ongelukkige val perfect te verklaren was, maar de aanwezigheid van een stoellift zette de conclusie dat het een banaal ongeval betrof op losse schroeven.

Waarom had het slachtoffer er geen gebruik van gemaakt?

De huishoudster, die meneer Vossen vanochtend dood in de hal had aangetroffen, zat in de keuken te snotteren. Van In had de vrouw met opzet nog niet verhoord. Hij wist alleen dat ze vijfenzestig was en al meer dan dertig jaar voor Barend Vossen werkte.

‘Gaaf het een beetje, mevrouw?’

De huishoudster keek op, haar ogen waren dik van verdriet. Van In pakte een stoel en ging naast haar zitten.

‘Mag ik u een paar vragen stellen?’

Hij probeerde zijn stem zacht en warm te laten klinken. Versavel, die achter hem was komen staan, glimlachte. Hij apprecieerde het dat Van In vriendelijk en begrijpend wilde overkomen, het was alleen jammer dat het niet zo best lukte. De goedbedoelde aanpak stelde de huishoudster geenszins op haar gemak, ze keek hem aan als een schuwe mus.

‘Wat wilt u weten, meneer?’ vroeg ze met een broos stemmetje.

‘Wanneer hebt u meneer Vossen voor het laatst in levenden lijve gezien?’

‘Gisteravond. Ik ben tot negen uur gebleven omdat er gasten waren.’

‘Gasten’, herhaalde Van In bedachtzaam. ‘Mensen die u kent?’

‘Zijn zus en zijn schoonbroer.’

‘Kwamen er regelmatig mensen over de vloer?’

‘Nee. Alleen zijn zus en zijn schoonbroer.’

‘Had hij kinderen?’

‘Voor zover ik weet had hij een zoon.’

‘Voor zover u weet.’

‘Ik ben maar de huishoudster.’

‘Kwam hij niet bij zijn vader op bezoek?’

‘Vroeger wel, maar de laatste jaren niet meer.’

‘Weet u ook waarom?’

‘Nee, maar het gaat mij ook niet aan.’

Van In had de indruk dat ze iets verzweeeg, maar daar kwamen ze later wel achter. Hij stelde nog enkele gerichte vragen voor hij het mensje met rust liet, de dood van Vossen had een verpletterende indruk op haar gemaakt, hij wilde het risico niet lopen dat ze instortte. Het korte verhoor leverde bijgevolg niet veel op. Zijn vermoeden wat de stoellift betrof werd echter bevestigd. Barend Vossen maakte er iedere dag gebruik van, de huishoudster had met klem verklaard dat ze hem de laatste vijf jaar nooit de trap had zien nemen, hoewel hij nog behoorlijk goed ter been was en de wandelstok meer een attribuut dan een hulpmiddel was.

‘Laten we boven een kijkje gaan nemen, Guido.’

Zeliepen de brede trap op. Op de overloop van de eerste verdieping hing een schilderij in een zwaarvergulde lijst. Het stelde een heroïsch tafereel voor dat Versavel aan de Gulden Sporenslag deed denken. Een massa voetvolk gewapend met speren en knotsen met in het midden een geharnaste ridder op een steigerend paard met een klauwende leeuw in zijn blazoën, waarschijnlijk het werk van een of andere bevlogen negentiende-eeuwse schilder. Het werd nog erger toen ze de studeerkamer binnengingen. In de boekenkast troffen ze werken aan van Hendrik Conscience, Albrecht

Rodenbach, August Vermeylen, Hugo Verriest, Cyriel Verschaeve, Frans Van Cauwelaert en Julius Vuylsteke. Een eikenhouten Madonna met Kind op de vensterbank, een kruisboog aan de muur, massieve koperen kandelabers, pentekeningen van Brugse monumenten, een buste van Guido Gezelle, een vlag met de spreuk Vliegt de Blauwvoet en tientallen andere parafernalia versterkten de indruk die Versavel op de overloop had opgedaan.

‘Een Vlaming van de oude stempel.’

‘Verklaar je nader, Guido.’

‘Een echte flamingant, iemand die ijvert voor de onafhankelijkheid van Vlaanderen.’

‘Dat zie ik ook wel.’

‘Waarom vraag je het dan?’

‘Omdat ik de schoolmeester in je bewonder, Guido.’

‘Lach me maar uit.’

‘Ik lach je helemaal niet uit.’

‘Dat doe je wel. Ik wilde alleen duidelijk maken dat we een politiek motief niet mogen uitsluiten.’

‘Ik hoop dat je ongelijk hebt’, zei Van In.

Ze doorzochten de studeerkamer minutieus, het leverde geen bezwarend materiaal op en niets wees erop dat iemand hen voor was geweest. Behalve de studeerkamer waren er op de eerste verdieping nog drie kamers. In de eerste stonden een bed van gefineerd wortelhout, twee bijpassende nachttafeltjes, een eiken kleerkast

met bloemmotieven op de deuren en een gemakkelijke stoel. De muren hingen vol met etsen en schilderijen. De tweede was als logeerkamer ingericht, de derde nagenoeg leeg.

‘Geen badkamer?’

Ze liepen de trap op naar de tweede verdieping, waar blijkbaar zelden iemand kwam want het was er stoffig, in de hoeken zag het zwart van de spinnenwebben. De kamers, drie in totaal, waren jaren geleden leeggemaakt. De geur van beschimmeld behangselpapier deed Van In aan vroeger denken toen hij aan de reien woonde, waar opstijgend vocht de bakstenen en de kalk deed verkrumelen. De zolder ten slotte was ruim, met een gebinte van onregelmatig gekapte balken, ruwe witgekalkte muren en twee minuscule ramen, die amper licht doorlieten. Er lagen stapels vergeelde kranten op de plankenvloer en er stond een kast met ouderwetse door motten aangevreten herenpakken. Volgens de huishoudster was de vrouw van Barend Vossen twintig jaar geleden overleden, het leek alsof er sindsdien geen mens de zolder nog had betreden. Van In trok de deur achter zich dicht en liep naar beneden. De huishoudster zat nog in de keuken, ze had onder tussen koffie gezet.

‘Mag ik even naar het toilet?’

De huishoudster stond zwijgend op en leidde Van In naar de badkamer, die zich vreemd genoeg op de be-

gane grond bevond. De wc-pot dateerde uit het interbellum, de kranen van de wastafel leken nog ouder, de badkuip rustte op vier bronzen leeuwenpoten. Barend Vossen was duidelijk welgesteld, maar hij had waarschijnlijk bijzonder spaarzaam geleefd, zoals de meeste mensen met oud geld. Het was er echter kraaknet, de lucht geurde naar lavendel.

Van In plaste, ritste zijn broek dicht, spoelde door, liep met licht gebogen hoofd terug naar de keuken en ging naast Versavel zitten, die ondertussen een kop koffie had gekregen. De huishoudster slofte naar de gootsteen en haalde ongevraagd een extra kopje uit een van de kasten. Ze zag er al heel wat minder aangeslagen uit.

‘Hoe zou u meneer Vossen beschrijven als mens?’

Ze schrok van de vraag, maar ze begon gelukkig niet te snotteren. Integendeel. Ze antwoordde met een weemoedige blik in haar ogen.

‘Meneer Vossen was een fijne man, een beetje stug maar altijd hoffelijk.’

‘Ging hij vaak uit?’

‘Bijna nooit. Hij sloot zich op in zijn studeerkamer en kwam alleen naar beneden om te eten of als hij naar het toilet moest.’

‘Ging hij vroeg slapen?’

‘Dat weet ik niet.’

Ze schonk het kopje in, vroeg of hij suiker of melk wilde en ging weer zitten. Dit was een van die huizen

waar de tijd was blijven stilstaan. Een decor voor een verhaal van Dickens. Welk geheim deelde de huishoudster met haar werkgever? Hadden ze ooit een zondige relatie gehad? Was zij de erfgename van zijn fortuin?

‘Als ik het goed begrijp, leefde meneer Vossen als een kluizenaar?’

Ze knikte, maar zei verder niets. Van In drong niet aan. Hij nipte van de voortreffelijke koffie en genoot van het pittige aroma. Het bleef stil. De pendule op de schoorsteenmantel tikte de seconden langzaam weg. De keuken leek een vredige oase waar niets aan moord deed denken. Het statige herenhuis was gedrenkt in rust. Zelfs het dure vloerkleed in de hal vertoonde geen spoor van bloed. Was het toch een ongeval geweest? Misschien, maar dan moest hij eerst zien te bewijzen dat Vossen niet vermoord was.

‘Misschien kunnen de zus en de schoonbroer van meneer Vossen ons nog extra informatie geven’, zei Van In na een poosje. ‘Ik neem aan dat u hun adres hebt?’

Ik kijk door het raam naar buiten. De televisie staat aan, maar ik hoor niets. Mijn gedachten zweven, ik heb me afgesloten van de wereld. Waarom leef ik? Is dit echt mijn taak? De doos staat voor me op tafel. Ik buig me naar voren, grabbel tussen de vergeelde brieven, foto's en documenten tot ik het muntje voel. Ik

pak het tussen duim en wijsvinger, bekijk het. Het is nog in uitstekende staat, bijna gaaf. Een kop van een of andere god of koning, een korenaar aan de andere kant, 0.67 gram zilver, een zesde van een drachme, de prijs van een halve liter olijfolie. Ik leg het muntje op tafel, sta op en ga bij het raam staan. Barend Vossen is dood, ik heb hem vermoord om alles wat hij mijn familie heeft aangedaan. De rechtvaardiging voor zijn dood ligt in de doos, de doos die ik in Elounda van een onbekende heb gekregen. Ben ik zijn werktuig? Een auto scheurt met een onverantwoorde snelheid voorbij. Een potentiële moordenaar. Ik glimlach. Wie had kunnen vermoeden dat ik ooit iemand zou vermoorden? De mensen die me kennen beschouwen me als een zachteardige man, sommigen noemen me te goed voor deze wereld. Ik kan hen geen ongelijk geven. Ik ben een idealist, een dromer, een wereldverbeteraar met een uitkering en een kleurloze toekomst. Anderen zeggen dan weer dat ik intelligent ben, mijn talenten beter had kunnen aanwenden. Ze hebben eveneens gelijk. Ik ben gewoon te verlegen om mijn talenten te verzilveren. Iemand aanspreken die ik niet ken, kost me ongelooflijk veel moeite. Ik durf de caissière van de supermarkt er niet attent op te maken dat de rekening niet klopt. Zielig, maar ik heb ermee leren leven. De buurvrouw ziet me staan, steekt haar hand op. Ik knik en zet een stap naar achteren. Waarom eigenlijk?

Een moordenaar hoeft niet bescheiden te zijn. Ik ga weer bij het raam staan. De buurvrouw is verdwenen. Ik glimlach weer omdat ik me sterker voel. Niemand zou mij verdenken als ik haar zou vermoorden, net zoals niemand mij zal verdenken van de moord op Barend Vossen. Het is allemaal te lang geleden. Ik schuifel naar de keuken, pak een flesje cola uit de koelkast en ga weer zitten. De zon piept door de wolken, het licht valt door het raam naar binnen. Een teken van de allerhoogste. Hij keurt mijn daden goed. De erfzonde is zijn uitvinding.

Van In stak een sigaret op voor ze in de wagen stapten. Versavel wachtte geduldig af terwijl hij zijn fantasie de vrije loop liet. Ben had beloofd hem vanavond te verrassen. De herinnering aan wat ze gisteren hadden beleefd, deed zijn huid tintelen. De geur van lauwe massageolie maakte hem weer geil, hij proefde de smaak van versgekookte krab.

‘Wil je Saskia voor me bellen?’

Van In gooide zijn peuk als een volleerde basketballer in een rioolputje, het lukte steeds beter sinds een gefrustreerde beëdigd ambtenaar hem onlangs een GAS-boete wegens sluikstorten had aangesmeerd.

‘Mobieltje weer vergeten?’

‘Nee, Guido. Ik probeer je bij de zaak te houden. Was je weer aan je nieuwe vriendje aan het denken?’